ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

της 5ης Φεβρουαρίου 2002 *

Στην υπόθεση C-255/99,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Oberster Gerichtshof (Αυστρία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που αφορά την ανήλικη

Anna Humer,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 3, 4, παράγραφος 1, στοιχείο η', 73 και 74 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ 1997, L 28, σ. 1), καθώς και των άρθρων 3, παράγραφος 1, και 7, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους P. Jann, πρόεδρο του πρώτου και του πέμπτου τμήματος, προεδρεύοντα, τις F. Macken και N. Colneric, προέδρους τμήματος, και τους C. Gulmann, D. A. O. Edward (εισηγητή), A. La Pergola, M. Wathelet, R. Schintgen και B. Σκουρή, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: S. Alber
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η A. Humer, εκπροσωπούμενη από τον A. Frischenschlager, Rechtsanwalt,

— η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την C. Pesendorfer,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον W.-D. Plessing και την B. Muttelsee-Schön,

— η Σουηδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον A. Kruse,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους P. Hillenkamp και W. Bogensberger,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της A. Humer, εκπροσωπουμένης από τον A. Frischenschlager, της Αυστριακής Κυβερνήσεως, εκπροσωπουμένης από την C. Pesendorfer, της Δανικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπουμένης από τον J. Molde, της Σουηδικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπουμένης από την A.-K. Holland, και της Επιτροπής, εκπροσωπουμένης από τον W. Bogensberger, κατά τη συνεδρίαση της 5ης Δεκεμβρίου 2000,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 8ης Φεβρουαρίου 2001,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 23ης Ιουνίου 1999, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 8 Ιουλίου 1999, το Oberster Gerichtshof υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 3, 4, παράγραφος 1, στοιχείο η', 73 και 74 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ 1997, L 28, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1408/71), καθώς και των άρθρων 3, παράγραφος 1, και 7, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο της διαδικασίας που κίνησε η Anna Humer, ανήλικο τέκνο χωρισμένων γονέων, εκπροσωπούμενη από τη μητέρα της,

προκειμένου να λάβει από το «Familienlastenausgleichsfonds» (ταμείο αντισταθμίσεως των οικογενειακών βαρών) προκαταβολές της διατροφής που όφειλε αλλά δεν είχε καταβάλει ο πατέρας της.

Η κοινοτική νομοθεσία

3 Το άρθρο 48 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 39 ΕΚ) ορίζει, στις παραγράφους 1, 2 και 3, στοιχείο β', τα εξής:

«1. Η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων εντός της Κοινότητας εξασφαλίζεται το αργότερο κατά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου.

2. Συνεπάγεται την κατάργηση κάθε διακρίσεως λόγω ιθαγένειας μεταξύ των εργαζομένων των κρατών μελών, όσον αφορά την απασχόληση, την αμοιβή και τους άλλους όρους εργασίας.

3. Με την επιφύλαξη των περιορισμών που δικαιολογούνται για λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας και δημοσίας υγείας, η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων περιλαμβάνει το δικαίωμά τους:

[...]

β) να διακινούνται ελεύθερα για τον σκοπό αυτόν εντός της επικρατείας των κρατών μελών».

4 Ο κανονισμός 1408/71 αποσκοπεί στον συντονισμό, στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, των εθνικών νομοθεσιών κοινωνικής ασφαλίσεως σύμφωνα με τους στόχους του άρθρου 51 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 42 ΕΚ).

5 Το άρθρο 1 του κανονισμού 1408/71, που φέρει τον τίτλο «Ορισμοί», ορίζει τα εξής:

«Για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού:

[...]

στ) i) Ως "μέλος της οικογενείας" νοείται κάθε πρόσωπο που ορίζεται ή αναγνωρίζεται ως μέλος της οικογενείας ή που ορίζεται ως μέλος του νοικοκυριού από την νομοθεσία, δυνάμει της οποίας καταβάλλονται οι παροχές ή, στις περιπτώσεις που προβλέπονται από το άρθρο 22, παράγραφος 1, περίπτωση α', και το άρθρο 31, από την νομοθεσία του κράτους μέλους, στο έδαφος του οποίου κατοικεί [...]

[...]

[...]

κα) i) ως "οικογενειακή παροχή" νοείται κάθε παροχή σε είδος ή σε χρήμα, προοριζόμενη να αντισταθμίσει τα οικογενειακά βάρη, στο πλαίσιο των διατά-

ξεων του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο η', με εξαίρεση τα ειδικά επιδόματα τοκετού ή υιοθεσίας που αναφέρονται στο παράρτημα ΙΙ·

[...]

[...]».

6 Το άρθρο 2 του κανονισμού 1408/71, σχετικά με το προσωπικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού, προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός ισχύει για μισθωτούς ή μη μισθωτούς που υπάγονται ή υπήχθησαν στη νομοθεσία ενός ή περισσοτέρων από τα κράτη μέλη και είναι υπήκοοι ενός από τα κράτη μέλη ή απάτριδες ή πρόσφυγες που κατοικούν στο έδαφος ενός κράτους μέλους, καθώς και για τα μέλη της οικογένειάς τους και για τους επιζώντες τους.»

7 Το άρθρο 3 του κανονισμού 1408/71, σχετικά με την ίση μεταχείριση, ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Τα πρόσωπα που κατοικούν στο έδαφος ενός από τα κράτη μέλη και για τα οποία ισχύουν οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού υπόκεινται στις υποχρεώσεις και απολαύουν των δικαιωμάτων που απορρέουν από την νομοθεσία κάθε κράτους μέλους υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του, υπό την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων του παρόντος κανονισμού.

2. [...]

3. Το πεδίο εφαρμογής των συμβάσεων κοινωνικής ασφαλίσεως, που εξακολουθούν να εφαρμόζονται σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 2, στοιχείο γ', καθώς και των συμβάσεων που συνήφθησαν δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 1, επεκτείνεται σε όλα τα πρόσωπα επί των οποίων ισχύει ο παρών κανονισμός, εκτός αν προβλέπεται άλλως στο παράρτημα ΙΙΙ.»

8 Το άρθρο 4 του κανονισμού 1408/71, που ορίζει το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού, διευκρινίζει, στην παράγραφο 1, στοιχείο η', τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός ισχύει για όλες τις νομοθεσίες που αφορούν τους ακόλουθους κλάδους κοινωνικής ασφαλίσεως:

[...]

η) οικογενειακές παροχές.»

9 Το άρθρο 73 του κανονισμού 1408/71, που φέρει τον τίτλο «Μισθωτοί και μη μισθωτοί, τα μέλη της οικογενείας των οποίων κατοικούν σε κράτος μέλος άλλο από αρμόδιο κράτος», έχει ως εξής:

«Ο μισθωτός ή μη μισθωτός που υπάγεται στη νομοθεσία κράτους μέλους δικαιούται, για τα μέλη της οικογένειάς του που κατοικούν στο έδαφος άλλου κράτους

μέλους, τις οικογενειακές παροχές που προβλέπονται από τη νομοθεσία του πρώτου κράτους, σαν να κατοικούσαν τα μέλη αυτά στο έδαφος του κράτους αυτού, με την επιφύλαξη των διατάξεων του παραρτήματος VI.»

10 Το άρθρο 74 του κανονισμού 1408/71, που φέρει τον τίτλο «Άνεργοι, τα μέλη της οικογενείας των οποίων κατοικούν σε κράτος μέλος άλλο από αρμόδιο κράτος», ορίζει τα εξής:

«Ο άνεργος μισθωτός ή μη μισθωτός που λαμβάνει παροχές ανεργίας δυνάμει της νομοθεσίας κράτους μέλους δικαιούται, για τα μέλη της οικογένειάς του που κατοικούν στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, τις οικογενειακές παροχές που προβλέπονται από τη νομοθεσία του πρώτου κράτους, σαν να κατοικούσαν τα μέλη αυτά στο έδαφος του κράτους αυτού, με την επιφύλαξη των διατάξεων του παραρτήματος VI.»

Η εθνική νομοθεσία

11 Ο österreichische Bundesgesetz über die Gewährung von Vorschüssen auf den Unterhalt von Kindern (Unterhaltsvorschussgesetz) (αυστριακός ομοσπονδιακός νόμος περί της προκαταβαλλομένης διατροφής για τη συντήρηση τέκνων), που θεσπίστηκε το 1985 (BGBl. 1985, σ. 451, στο εξής: UVG), προβλέπει, υπό τις προϋποθέσεις που καθορίζει, τη χορήγηση από το κράτος προκαταβολής διατροφής.

12 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του UVG ορίζει τα εξής:

«Έχουν αξίωση προκαταβολής τα ανήλικα τέκνα τα οποία έχουν τη συνήθη διαμονή τους στην ημεδαπή και είναι είτε Αυστριακοί υπήκοοι είτε απάτριδες [...].»

13 Το άρθρο 3 του UVG ορίζει τα εξής:

«Χορηγούνται προκαταβολές

1. όταν υφίσταται, για το νόμιμο δικαίωμα διατροφής, εκτελεστός τίτλος στη χώρα και

2. όταν μια διαδικασία αναγκαστικής εκτελέσεως που αφορά τις τρέχουσες υποχρεώσεις διατροφής [...] ή, καθόσον ο οφειλέτης της διατροφής προδήλως δεν διαθέτει εισοδήματα ή άλλες τακτικές αποδοχές, όταν μια διαδικασία αναγκαστικής εκτελέσεως [...] δεν έχει καλύψει πλήρως, κατά τους έξι τελευταίους μήνες πριν από την κατάθεση της αιτήσεως χορηγήσεως προκαταβολών, έστω και ένα από τα ποσά της διατροφής που κατέστη απαιτητό· συναφώς, τα καθυστερούμενα ποσά της διατροφής που καταβλήθηκαν καταλογίζονται στην τρέχουσα οφειλή διατροφής.»

14 Το άρθρο 4 του UVG ορίζει ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι προκαταβολές χορηγούνται ακόμη και αν η εκτέλεση στερείται προφανώς προοπτικών επιτυχίας ή αν δεν έχει προσδιοριστεί το ύψος του δικαιώματος διατροφής.

15 Τα άρθρα 30 και 31 του UVG προβλέπουν ότι τα δικαιώματα διατροφής του τέκνου που αποτέλεσαν το αντικείμενο προκαταβολών μεταβιβάζονται στις δημόσιες αρχές. Όταν ο βαρυνόμενος με την υποχρέωση συντηρήσεως δεν πληρώνει, οι απαιτήσεις αποτελούν το αντικείμενο αναγκαστικής εκτελέσεως.

16 Η χορήγηση προκαταβολής διατροφής δεν εξαρτάται από την προσωπική ένδεια του δικαιούχου και δεν συνδέεται με άσκηση διακριτικής ευχέρειας κατά την εκτίμηση της κάθε ειδικής περιπτώσεως.

17 Ο UVG εκδόθηκε βάσει του άρθρου 10, παράγραφος 1, σημείο 6, του αυστριακού Συντάγματος, το οποίο προβλέπει υπέρ του ομοσπονδιακού κράτους αρμοδιότητα επί των «αστικών» υποθέσεων.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

18 Η αναιρεσείουσα της κύριας δίκης, Anna Humer, ανήλικη γεννηθείσα στις 10 Σεπτεμβρίου 1987, έχει την αυστριακή ιθαγένεια, όπως και οι γονείς της. Στις 9 Μαρτίου 1989 οι γονείς της έλαβαν διαζύγιο, ενώ η επιμέλεια της θυγατέρας ανατέθηκε αποκλειστικά στη μητέρα.

19 Οι δύο γονείς συνέχισαν αρχικά να κατοικούν στην Αυστρία. Το 1992 η μητέρα μετοίκησε μαζί με τη θυγατέρα της στη Γαλλία, όπου έχουν πλέον αμφότερες τη συνήθη διαμονή τους. Ο πατέρας συνέχισε να κατοικεί στην Αυστρία μέχρι τον θάνατό του, που επήλθε στις 13 Μαρτίου 1999.

20 Στις 2 Νοεμβρίου 1993 ο πατέρας ανέλαβε ενώπιον του οικείου δικαστηρίου την υποχρέωση καταβολής μηνιαίας διατροφής για τη θυγατέρα του, ανερχομένης σε 4 800 αυστριακά σελίνια (ATS), στο πλαίσιο συμβιβασμού. Τότε εργαζόταν ως εμπορικός υπάλληλος, κατείχε δε τη θέση αυτή τουλάχιστον μέχρι τις 31 Ιανουαρίου 1998. Κατά τα πληροφοριακά στοιχεία που προσκομίστηκαν στο Δικαστήριο από την ημερομηνία αυτή κατέστη άνεργος, όμως η επαγγελματική του κατάσταση, όταν αυτός απεβίωσε, δεν είναι γνωστή.

21 Όταν κατοικούσε ακόμη στην Αυστρία, η μητέρα του τέκνου ήταν καθηγήτρια θρησκευτικών. Απαντώντας σε ερώτηση του Δικαστηρίου, ο δικηγόρος της αναιρεσείουσας της κύριας δίκης είπε ότι η μητέρα δίδασκε με βάση βεβαίωση επάρκειας διδασκαλίας, την οποία της είχε χορηγήσει η καθολική εκκλησία και η οποία αναγνωριζόταν στην Αυστρία λόγω του ισχύοντος στο κράτος αυτό κογκορδάτου.

22 Αφού μετέφερε την κατοικία της στη Γαλλία, η μητέρα της αναιρεσείουσας αντιμετώπισε το πρόβλημα της μη αναγνωρίσεως στη Γαλλία του πιστοποιητικού επάρκειας διδασκαλίας. Εντούτοις, μπόρεσε να διδάξει τη γερμανική γλώσσα σε ιδιωτικά σχολεία, παρακολουθώντας ταυτόχρονα μαθήματα στο Πανεπιστήμιο της Νάντης, ενώ μετά το πέρας των σπουδών της έλαβε, το 1994, δίπλωμα που της παρείχε τη δυνατότητα να διδάσκει τη γερμανική ως σύγχρονη ξένη γλώσσα.

23 Στις 24 Ιουλίου 1998 η αναιρεσείουσα της κύριας δίκης, εκπροσωπούμενη από τη μητέρα της, ζήτησε από τις αυστριακές αρχές τη χορήγηση προκαταβολής διατροφής ύψους 4 800 ATS μηνιαίως από 1ης Ιουλίου 1998 και για διάρκεια τριών ετών. Ο δικηγόρος της ισχυρίσθηκε ότι, παρά την ύπαρξη επανειλημμένων οχλήσεων, ο πατέρας καθυστερούσε από μήνες την καταβολή της διατροφής και ότι δεν είχε εκπληρώσει ούτε τις τρέχουσες υποχρεώσεις του ως προς τις μηνιαίες καταβολές.

24 Στηριζόμενο στο άρθρο 2, παράγραφος 1, του UVG, το αρμόδιο πρωτοβάθμιο αυστριακό δικαστήριο απέρριψε το ως άνω αίτημα, με την αιτιολογία ότι το τέκνο και η μητέρα του, η οποία έχει την επιμέλειά του, έχουν τη συνήθη διαμονή τους στη Γαλλία. Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο μεταρρύθμισε την απόφαση αυτή, αποφασίζοντας τη χορήγηση στην αναιρεσείουσα της κύριας δίκης, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3 του UVG, μηνιαίων προκαταβολών διατροφής ύψους 4 800 ATS από 1ης Ιουλίου 1999 μέχρι 30 Ιουνίου 2001. Το εν λόγω δικαστήριο έκρινε ότι τα άρθρα 6, πρώτο εδάφιο, και 52 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρα 12, πρώτο εδάφιο, ΕΚ και 43 ΕΚ) εμποδίζουν την εφαρμογή κανόνα που εισάγει δυσμενείς διακρίσεις, όπως είναι η προβλεπόμενη από τον UVG προϋπόθεση της κατοικίας στην Αυστρία.

25 Κατόπιν ασκήσεως αναιρέσεως («Revision»), το Oberster Gerichtshof αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) α) Συνιστούν οι προκαταβολές διατροφής για τη συντήρηση ανηλίκων τέκνων εργαζομένων που απασχολούνται πράγματι σε θέση εργασίας ή έχουν καταστεί άνεργοι και που λαμβάνουν παροχές ανεργίας κατά την αυστριακή νομοθεσία και παροχές βάσει του αυστριακού νόμου περί της προκαταβαλλομένης διατροφής για τη συντήρηση τέκνων (Unterhaltsvorschussgesetz του 1985, στο εξής: UVG, BGBl. σ. 451, όπως ισχύει σήμερα), οικογενειακές παροχές υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο η', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983, και κατόπιν τροποποιήσεώς του με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3427/89 του Συμβουλίου, της 30ής Οκτωβρίου 1989, και έχει εφαρμογή, κατά συνέπεια, σε μία τέτοια περίπτωση και το άρθρο 3 του κανονισμού, το οποίο αφορά την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως;

β) Παρέχουν τα άρθρα 73 και 74 του ανωτέρω κανονισμού 1408/71 δικαίωμα για προκαταβολές διατροφής κατά τον προαναφερθέντα στο προηγούμενο εδάφιο νόμο σε νόμιμο τέκνο Αυστριακού υπηκόου ο οποίος κατοικεί στην Αυστρία και εργάζεται εκεί ή είναι άνεργος και λαμβάνει παροχές ανεργίας κατά την αυστριακή νομοθεσία, το οποίο κατοικεί με τη μητέρα του σε άλλο κράτος μέλος;

2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως σε κάποιο από τα ερωτήματα του σημείου 1:

α) Συνιστούν οι προκαταβολές διατροφής, κατά τον νόμο που προαναφέρθηκε στο σημείο 1, στοιχείο α', κοινωνικά πλεονεκτήματα υπό την έννοια του

άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας;

β) Συνιστά η προϋπόθεση της συνήθους διαμονής τέκνου στην ημεδαπή για τη χορήγηση προκαταβολής διατροφής απαγορευόμενη περιοριστική διάταξη, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68, λαμβανομένης υπόψη της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων που θέτει το άρθρο 48 της Συνθήκης;

γ) Θεμελιώνουν οι διατάξεις του κανονισμού 1612/68 προσωπικό δικαίωμα τέκνου ενός εργαζομένου να λάβει προκαταβολή διατροφής;»

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

26 Πρέπει να σημειωθεί ότι, λαμβανομένου υπόψη του χρόνου κατά τον οποίο συνέβησαν τα πραγματικά περιστατικά της κύριας δίκης, το εφαρμοστέο κείμενο του κανονισμού 1408/71 είναι το τροποποιηθέν και ενημερωθέν με τον κανονισμό 118/97, οπότε πρέπει να ερμηνευθεί το τελευταίο αυτό κείμενο. Πρέπει πάντως να υπογραμμιστεί ότι οι κρίσιμες διατάξεις του κανονισμού 1408/71 παρέμειναν κατ' ουσίαν οι ίδιες.

27 Επιπλέον, δεν υπάρχει λόγος να εξεταστεί το ενδεχόμενο της εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, περί του οποίου γίνεται λόγος στο πρώτο ερώτημα, στοιχείο α', δεδομένου ότι η αναιρεσείουσα της κύριας δίκης έχει την αυστριακή ιθαγένεια.

Επί του πρώτου ερωτήματος

28 Με τα δύο σκέλη του πρώτου ερωτήματος, που πρέπει να εξετασθούν μαζί, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, πρώτον, αν μια παροχή όπως η προκαταβολή διατροφής βάσει του UVG συνιστά οικογενειακή παροχή υπό την έννοια του κανονισμού 1408/71, δεύτερον, αν ένα ανήλικο τέκνο που βρίσκεται στην κατάσταση της αναιρεσείουσας της κύριας δίκης εμπίπτει στο προσωπικό πεδίο πεδίο εφαρμογής του ίδιου κανονισμού και, τρίτον, αν ένα τέτοιο ανήλικο τέκνο μπορεί να στηριχθεί στα άρθρα 73 και 74 του εν λόγω κανονισμού για να ζητήσει μια τέτοια παροχή.

Επί του χαρακτηρισμού της επίμαχης παροχής ως οικογενειακής παροχής

29 Το αιτούν δικαστήριο ερωτά στην ουσία, πρώτον, αν μια παροχή όπως η προκαταβολή διατροφής βάσει του UVG συνιστά οικογενειακή παροχή υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο η', κανονισμού 1408/71.

30 Το ερώτημα αυτό είναι ταυτόσημο προς εκείνο το οποίο είχε υποβάλει το Oberster Gerichtshof στο πλαίσιο υποθέσεως αφορώσας επίσης τη συμφωνία διατάξεων του UVG προς το κοινοτικό δίκαιο και επί του οποίου εκδόθηκε η απόφαση της 15ης Μαρτίου 2001, C-85/99, Offermans (Συλλογή 2001, σ. I-2261).

31 Με τη σκέψη 41 της ως άνω αποφάσεως το Δικαστήριο έκρινε ότι ο όρος «αντιστάθμιση των οικογενειακών βαρών» του άρθρου 1, στοιχείο κα', σημείο i, του κανονισμού 1408/71 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αφορά, ιδίως, κρατική συνεισφορά στον οικογενειακό προϋπολογισμό η οποία σκοπεί στην ελάφρυνση των βαρών που συνεπάγεται η συντήρηση («Unterhalt») των τέκνων.

32 Στις σκέψεις 42 έως 46 της ίδιας αποφάσεως το Δικαστήριο εξέτασε τα στοιχεία που συνέθεταν την προκαταβολή διατροφής που προβλέπει ο UVG, ιδίως τον σκοπό της και τις προϋποθέσεις χορηγήσεώς της. Σημείωσε ειδικότερα ότι οι λόγοι που επικαλέστηκε ο Αυστριακός νομοθέτης κατά τη θέσπιση του UVG ήταν η εξασφάλιση της συντηρήσεως των ανηλίκων τέκνων, όταν οι μητέρες τους βρίσκονται μόνες με τα τέκνα τους και, εκτός από τη μεγάλη επιβάρυνση της ανατροφής τους, είναι επιφορτισμένες με το δύσκολο έργο να εξασφαλίσουν τη συμβολή του πατέρα στη συντήρησή τους. Το Δικαστήριο υπογράμμισε ακόμη ότι, κατά το Oberster Gerichtshof, η απάμβλυνση της καταστάσεως αυτής συνιστά τον λόγο για τον οποίο «το κράτος οφείλει να αναπληρώνει τους υποχρέους διατροφής που δεν εκπληρώνουν την υποχρέωση που υπέχουν, να προκαταβάλλει την διατροφή και να ζητεί από τους υποχρέους διατροφής την επιστροφή των καταβληθέντων».

33 Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο αποφάνθηκε, με τη σκέψη 49 της προαναφερθείσας αποφάσεως Offermans, ότι μια παροχή όπως η προκαταβαλλόμενη διατροφή που προβλέπει ο UVG συνιστά οικογενειακή παροχή υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο η', του κανονισμού 1408/71.

Επί του προσωπικού πεδίου εφαρμογής του κανονισμού 1408/71

34 Δεύτερον, το ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου αφορά έμμεσα το αν ένα ανήλικο τέκνο που βρίσκεται στην κατάσταση της αναιρεσείουσας της κύριας δίκης εμπίπτει στο προσωπικό πεδίο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71.

35 Για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό πρέπει να εξεταστεί αν το τέκνο αυτό είναι μέλος της οικογενείας μισθωτού ή μη μισθωτού εργαζομένου, υπό την έννοια του άρθρου 2 του κανονισμού 1408/71, έναντι του άρθρου 1, στοιχείο στ', σημείο i, του ίδιου κανονισμού.

36 Εν προκειμένω, από τις σκέψεις 20 έως 22 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι τόσο ο πατέρας όσο και η μητέρα της αναιρεσείουσας της κύριας δίκης είχαν είτε την ιδιότητα του μισθωτού είτε εκείνη του ανέργου την ημερομηνία κατά την οποία η μητέρα ζήτησε τη χορήγηση προκαταβολής διατροφής. Επιπλέον, δεν αμφισβητείται ότι, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, η αναιρεσείουσα ήταν «μέλος της οικογενείας» καθενός των γονέων της.

37 Κατά συνέπεια, ένα τέκνο που βρίσκεται στην κατάσταση της αναιρεσείουσας της κύριας δίκης εμπίπτει στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71.

Επί της δυνατότητας του ανηλίκου τέκνου που βρίσκεται σε κατάσταση όπως αυτή της αναιρεσείουσας της κύριας δίκης να ζητήσει προκαταβολή διατροφής στηριζόμενο στις διατάξεις των άρθρων 73 και 74 του κανονισμού 1408/71

38 Τρίτον, το αιτούν δικαστήριο ερωτά ειδικότερα αν τα άρθρα 73 και 74 του κανονισμού 1408/71 μπορούν να θεμελιώσουν το δικαίωμα ανηλίκου τέκνου που βρίσκεται στην κατάσταση της αναιρεσείουσας της κύριας δίκης να ζητήσει τη χορήγηση προκαταβολής διατροφής βάσει νομοθετικής ρυθμίσεως όπως αυτής του UVG.

39 Συναφώς, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι σκοπός των άρθρων 73 και 74 του κανονισμού 1408/71 είναι ακριβώς να διασφαλιστεί ότι οι οικογενειακές παροχές που προβλέπονται από την εφαρμοστέα νομοθεσία θα χορηγούνται πράγματι στα μέλη της οικογένειας που κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος και όχι στο αρμόδιο για την καταβολή των παροχών (βλ., όσον αφορά το άρθρο 73 του κανονισμού 1408/71, την απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 1996, C-245/94 και C-312/94, Hoever και Zachow, Συλλογή 1996, σ. I-4895, σκέψη 32).

40 Ειδικότερα, τα άρθρα αυτά σκοπούν να εμποδίσουν τα κράτη μέλη να εξαρτούν τη χορήγηση οικογενειακών παροχών ή το ύψος των παροχών αυτών από την προ-

ύπόθεση της κατοικίας των μελών της οικογένειας του εργαζομένου εντός του καταβάλλοντος τις παροχές κράτους μέλους, ώστε να μην αποθαρρύνονται οι κοινοτικοί εργαζόμενοι από την άσκηση του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας (βλ. μεταξύ άλλων την απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 1990, C-12/89, Gatto, Συλλογή 1990, σ. I-557, συνοπτική δημοσίευση, και την προαναφερθείσα Hoever και Zachow, σκέψη 34).

41 Όπως έγινε δεκτό στις σκέψεις 33 και 36 της παρούσας αποφάσεως, η επίμαχη στην κύρια δίκη παροχή έχει τη φύση οικογενειακής παροχής υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο η', του κανονισμού 1408/71 και δεν υπάρχει κανένα στοιχείο που να αποκλείει τη δυνατότητα να έχει η αναιρεσείουσα της κύριας δίκης την ιδιότητα του μέλους της οικογενείας εργαζομένου ή πρώην εργαζομένου υπό την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, ενόψει του άρθρου 1, στοιχείο στ', σημείο i, του εν λόγω κανονισμού.

42 Είναι ακριβές ότι, όπως σημειώνει η Σουηδική Κυβέρνηση, ο κανονισμός 1408/71 δεν αφορά ρητά τις οικογενειακές καταστάσεις που απορρέουν από διαζύγιο. Όμως, σε αντίθεση προς όσα υποστηρίζει η εν λόγω κυβέρνηση, κανένα στοιχείο δεν δικαιολογεί τον αποκλεισμό τους από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού.

43 Πράγματι, μία από τις συνήθεις συνέπειες του διαζυγίου είναι η ανάθεση της επιμέλειας των τέκνων σε έναν από τους δύο γονείς, με τον οποίο θα συγκατοικεί το τέκνο. Όμως, για διάφορους λόγους, εν προκειμένω κατόπιν διαζυγίου, ενδέχεται ο έχων την επιμέλεια του τέκνου να εγκαταλείψει το κράτος μέλος καταγωγής του και να εγκατασταθεί σε άλλο κράτος μέλος με σκοπό να εργαστεί εκεί. Σε μια τέτοια περίπτωση θα μεταφερθεί και η κατοικία του τέκνου σ' αυτό το άλλο κράτος μέλος.

44 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεν αμφισβητείται ότι η αναιρεσείουσα της κύριας δίκης θα μπορούσε να ζητήσει προκαταβολή διατροφής αν εξακολουθούσε να κατοικεί στην Αυστρία. Ο μόνος λόγος για τον οποίο στερείται της δυνατότητας αυτής είναι η εκ μέρους της έχουσας την επιμέλεια μητέρας της άσκηση του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας, πράγμα το οποίο οδήγησε στην εφαρμογή της ρήτρας περί κατοικίας που περιλαμβάνει ο UVG.

45 Η Αυστριακή και η Σουηδική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, προέβαλαν δύο αντιρρήσεις κατά της εφαρμογής των άρθρων 73 και 74 του κανονισμού 1408/71 στην υπόθεση της κύριας δίκης, οι οποίες στηρίζονται αμφότερες στο γεγονός ότι ο UVG θεσπίζει αυτοτελές δικαίωμα που παρέχεται στο ίδιο το τέκνο.

46 Υποστηρίχθηκε, αφενός, ότι σε μια κατάσταση όπως αυτή της κύριας δίκης δεν υφίσταται άσκηση του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων που παρέχει η Συνθήκη. Συγκεκριμένα, υποκείμενος στη νομοθεσία του χορηγούντος τις παροχές κράτους μέλους γονέας, εν προκειμένω ο πατέρας, δεν άσκησε το δικαίωμα αυτό, ενώ η μετακίνηση σε άλλο κράτος μέλος του δικαιούχου της παροχής ανηλίκου τέκνου δεν προκύπτει από την εκ μέρους του άσκηση του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων.

47 Αφετέρου, τα άρθρα 73 και 74 του κανονισμού 1408/71 ορίζουν ότι ο γονέας που εργάζεται εντός του χορηγούντος τις παροχές κράτους μέλους είναι αυτός ο οποίος ζητεί τις οικογενειακές παροχές στο όνομα των μελών της οικογενείας του. Όμως, σε καταστάσεις όπως αυτή της κύριας δίκης, ο επικαλούμενος απευθείας υπέρ αυτού τις ως άνω διατάξεις είναι το ανήλικο τέκνο, με σκοπό την αντιμετώπιση της εκ μέρους ως άνω του γονέα μη εκπληρώσεως της υποχρεώσεως καταβολής διατροφής.

48 Όσον αφορά την πρώτη αντίρρηση, από τον τίτλο του κανονισμού 1408/71, αλλά και από το άρθρο 2 αυτού, προκύπτει ότι ο εν λόγω κανονισμός διέπει την εφαρμογή συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στα μέλη της οικογενείας μισθωτού ή μη μισθωτού εργαζομένου που διακινούνται εντός της Κοινότητας, οπότε αν ένα μέλος της οικογενείας του εργαζομένου κατοικεί σε διαφορετικό κράτος μέλος έναντι εκείνου στο οποίο κατοικεί ο εργαζόμενος εφαρμόζονται, καταρχήν, οι διατάξεις του κανονισμού 1408/71 (βλ. επ' αυτού τις αποφάσεις της 16ης Μαρτίου 1978, 115/77, Laumann, Συλλογή τόμος 1978, σ. 281, σκέψη 5, και της 5ης Μαρτίου 1998, C-194/96, Kulzer, Συλλογή 1998, σ. I-895, σκέψη 30).

49 Το ίδιο ισχύει κατά μείζονα λόγο όταν, όπως και στην υπόθεση της κύριας δίκης, η μετακίνηση του τέκνου του εργαζομένου, μέλους της οικογενείας του εργαζομένου αυτού, απορρέει από την εκ μέρους του τέως συζύγου του εν λόγω εργαζομένου άσκηση του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας.

50 Όσον αφορά τη δεύτερη αντίρρηση, είναι ακριβές ότι ο UVG προβλέπει αυτοτελές δικαίωμα χορηγούμενο στο ίδιο το τέκνο. Εντούτοις, οι οικογενειακές παροχές, από την ίδια τους τη φύση, δεν μπορούν να θεωρηθούν ότι οφείλονται σε ένα άτομο ανεξάρτητα από την οικογενειακή του κατάσταση (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση Hoever και Zachow, σκέψη 37). Όσον αφορά την εφαρμογή των άρθρων 73 και 74 του κανονισμού 1408/71, επομένως, ο νομικός χαρακτηρισμός της παροχής κατά το εσωτερικό δίκαιο δεν είναι κρίσιμος για την ερμηνεία τους, ενώ δεν έχει σημασία το ότι δικαιούχος της ως άνω παροχής είναι μέλος τη οικογενείας του εργαζομένου και όχι ο ίδιος ο εργαζόμενος.

51 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, ο σύζυγος μισθωτού μπορεί να επικαλείται απευθείας δικαίωμα για οικογενειακές παροχές δυνάμει του άρθρου 73 του κανονισμού 1408/71, υπό την προϋπόθεση ότι είναι μέλος της οικογενείας εργαζομένου ο οποίος πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 73 και ότι οι σχετικές οικογενειακές παροχές προβλέπονται επίσης από την εθνική νομοθεσία για τα μέλη της οικογενείας (βλ. τις αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 1992, C-78/91, Hughes, Συλλογή 1992, σ. I-4839, σκέψη 26, και Hoever και Zachow, προαναφερθείσα, σκέψεις 30 και 38). Τίποτα δεν εμποδίζει να ακολουθηθεί η συλλογιστική αυτή για όλα τα μέλη της οικογενείας.

52 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι τα μέλη της οικογενείας εργαζομένου, περιλαμβανομένων των ανηλίκων τέκνων, όπως η αναιρεσείουσα της κύριας δίκης, μπορούν να στηρίζονται απευθείας στα άρθρα 73 και 74 του κανονισμού 1408/71 προκειμένου να ζητήσουν, χωρίς την παρέμβαση του ίδιου του εργαζομένου, τη χορήγηση οικογενειακής παροχής, εφόσον όμως πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής των άρθρων αυτών.

53 Το συμπέρασμα αυτό επιβάλλεται κατά μείζονα λόγο όταν, όπως στην υπόθεση της κύριας δίκης, το δικαίωμα λήψεως της επίμαχης παροχής στηρίζεται ακριβώς στη μη εκπλήρωση εκ μέρους του εργαζομένου της υποχρεώσεώς του προς συντήρηση της οικογενείας του.

54 Ενόψει των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι:

— μια παροχή όπως η προβλεπόμενη από τον UVG προκαταβολή διατροφής αποτελεί οικογενειακή παροχή υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο η', του κανονισμού 1408/71·

— άτομο του οποίου ο ένας από τους γονείς είναι εργαζόμενος ή άνεργος εμπίπτει στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 ως μέλος της οικογενείας εργαζομένου υπό την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, ενόψει του άρθρου 1, στοιχείο στ', σημείο i, του κανονισμού αυτού·

— τα άρθρα 73 και 74 του κανονισμού 1408/71 έχουν την έννοια ότι ένα ανήλικο τέκνο, το οποίο συγκατοικεί με τον γονέα που έχει την επιμέλειά του εντός κράτους μέλους διαφορετικού από το κράτος μέλος που χορηγεί τις οικείες παροχές και του οποίου ο έτερος γονέας υποχρεούται σε καταβολή διατροφής έναντί του και εργάζεται ή είναι άνεργος εντός του κράτους μέλους που χορηγεί τις παροχές, δικαιούται να λάβει οικογενειακή παροχή όπως η προβλεπόμενη από τον UVG προκαταβολή διατροφής.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

55 Δεδομένου ότι δόθηκε καταφατική απάντηση στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο.

Επί των δικαστικών εξόδων

56 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Αυστριακή, η Δανική, η Γερμανική και η Σουηδική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτήματων που του υπέβαλε με διάταξη της 23ης Ιουνίου 1999 το Oberster Gerichtshof, αποφαίνεται:

1) Μια παροχή όπως η προβλεπόμενη από τον εκδοθέντα το 1985 österreichische Bundesgesetz über die Gewährung von Vorschüssen auf den Unterhalt von Kindern (Unterhaltsvorschussgesetz) (αυστριακό ομοσπονδιακό νόμο περί της προκαταβαλλομένης διατροφής για τη συντήρηση τέκνων) προκαταβολή διατροφής αποτελεί οικογενειακή παροχή υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο η', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996.

2) Άτομο του οποίου ο ένας από τους γονείς είναι εργαζόμενος ή άνεργος εμπίπτει στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71, όπως τροποποιήθηκε, ως μέλος της οικογενείας εργαζομένου υπό την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, ενόψει του άρθρου 1, στοιχείο στ', σημείο i, του κανονισμού αυτού.

3) Τα άρθρα 73 και 74 του κανονισμού 1408/71 έχουν την έννοια ότι ένα ανήλικο τέκνο, το οποίο συγκατοικεί με τον γονέα που έχει την επιμέλειά του εντός κράτους μέλους διαφορετικού από το κράτος μέλος που χορηγεί τις οικείες παροχές και του οποίου ο έτερος γονέας υποχρεούται έναντί του σε καταβολή διατροφής και εργάζεται ή είναι άνεργος εντός του κράτους μέλους που χορηγεί τις παροχές, δικαιούται να λάβει οικογενειακή παροχή όπως η προβλεπόμενη από τον Unterhaltsvorschussgesetz προκαταβολή διατροφής.

Jann	Macken	Colneric
Gulmann	Edward	La Pergola
Wathelet	Schintgen	Σκουρής

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 5 Φεβρουαρίου 2002.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος

G. C. Rodríguez Iglesias